

téglalap alakú volt. A tüzelő- és füstölőgödröket egy 66 és egy 160 cm hosszú, kerek átmetszetű, a füstölőgödör felé enyhén összeszűkülő kürtő kötötte össze. Az említett műhelyből többek között egy korongolt, téglaszínű, talpgyűrűs, bepecsételt díszítésű táltöredék is előkerült.

A házak között egy kemencemaradványt is feltárunk, mely a kivitelezés során elpusztult. A feltáráskor a sütőfelület alá helyezett edénytöredékeket (kézzel formált fazék-, korongolt, téglaszínű hombár- és táltöredékek) egy részét találtuk már csak meg. A táltöredékek egy részén furat és festés nyoma látható. Az állatcsontok és edénytöredékek mellett őrlő- és fenőkötőredékek, ill. egy agyag játékkorong is előkerült.

A leletek az elsődleges feldolgozást követően a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Múzeumi Szervezeténél kerülnek végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Bottyán Katinka, Bedő Valér és Kajtár Norbert technikusok.

GULYÁS GYÖNGYI

242. Kiskunhalas-Felsőszállás, Dong-éri-főcsatorna (KÖH 69335)

(Bács-Kiskun megye) Sza

A lelőhely Kiskunhalas belterületétől K-re, a Dong-éri-főcsatorna D-i partján, a Halasi Gazdaság bekötőútjának mindkét oldalán, egy a környezetéből alig kiemelkedő, ÉNy-DK irányú magaslaton fekszik. A lelőhely K-i részén 2010. március 8–17. között végeztünk megelőző feltárást, a lehumuszolt 1206 m²-ből 821 m² bizonyult régészeti- leg pozitívnak. A nyomvonalon 24 stratigráfiai egység (17 objektum) feltárta rajzolódott ki a nyesett felszínen, közülük 15 árok, 8 gödör és egy cölöphely. Három objektumból került elő korhatározó leletanyag, de a felszínen gyűjtött edénytöredékek alapján feltételezhető, hogy az összes régészeti jelenség szarmata kori. A település-objektumok az 53+700–53+950 km-szelvények között egyenletes sűrűségben helyezkedtek el. A megelőző feltárást során az 53+950–54+100 km-szelvények közötti terület régészeti- leg negatív volt.

A nyomvonalban főként enyhén ívelt vagy szögletes alakú, ívelten szűkülő falú, ívelt aljú kerítő- és vízelvezető árkok kerültek elő, melyek közül két, 250–300 cm széles árok több mint 30 m hosszan esett a feltárási területre. A kisebb számban dokumentált gödrök alakja általában kerek vagy ovális, faluk egyenesen szűkülő vagy ívelten bővülő, aljuk egyenes vagy ívelt volt. Az objektumok betöltéséből állatcsontok és korongolt szürke és téglaszínű edényekhez tartozó töredékek kerültek elő.

Május 14–20. között a fáklyavezeték É-i, a nyomvonalhoz közeli 20 m hosszú területén kutattunk, 57 m²-en. A 60–65 cm között váltakozó humusztakaró alatt egy gödröt és két árokrészletet tártunk fel; közülük csak az egyikből került elő szarmata leletanyag.

A leletek az elsődleges feldolgozást követően a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Múzeumi Szervezeténél kerülnek végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Bottyán Katinka, Bedő Valér, Kajtár Norbert, Pópity Richárd, Szabó Dénes technikusok. A geodéziai felmérést a Meridián Kft. végezte.

GULYÁS GYÖNGYI – BENEDEK ANDRÁS

243. Kiskunmajsza-Bodoglár, Égető rét (KÖH 69379)

(Bács-Kiskun megye) I

A Kiskunmajsához tartozó Bodoglár belterületétől DK-re, a Fehértó-Majsai-főcsatorna egyik mellékágát kísérő, egykor gyepes, mára feltört területen, közvetlenül a csatorna D-i partjánál található a HT-19 jelű lelőhely, mely DDK-i irányban egy homokhátra fut fel. A lelőhelyen 2009. október 2. és november 6. között már végeztünk megelőző feltárást a gázszállító-vezeték nyomvonalán, akkor szarmata telep- és temetőrészlet került elő. A kivitelezéshez kapcsolódó megfigyelés során a lelőhelytől D-re azonban újabb objektumok feltárta jelentkeztek a sárga homokos altalajban. 2010. március 17-én a megelőző feltáráson, az érintett 70 m² nagyságú területen, elszórtan 5 ismeretlen korú gödröt bontottunk ki és dokumentáltunk. Az objektumok 30–40 cm vastag humuszréteg eltávolítása után jelentkeztek a sárga homokos talajban. A jelenségektől É-ra, a 8–10 m távolságban 3 m mélyen kiásott csőfektető árok falában eltemetett humuszréteget nem figyeltünk meg, így a mélyebb rétegekben antropogén érintettség nem várható.

Munkatársak: Dankó Judit, Czegléczki Tibor, Szöllösi Géza ásatási technikusok.

DEÁK ANDREA

244. Kiskunmajsza-Bodoglár, Gyulai-dűlő I. (KÖH 69369)

(Bács-Kiskun megye) Sza

A HT-15 jelű lelőhely Bodoglártól mintegy 0,5 km-re DK-re fekszik, a Kiskunmajsza felé vezető műúttól D-re a Gyulai-dűlő elnevezésű, É-D irányú alacsony földháton. A Magyar-Horvát gázvezeték nyomvonalán 2010. február 8. és március 3. között, a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat munkatársai több ütemben végeztek megelőző feltárást, összesen 1959 m²-en. A sárga, állatjártatokkal erősen átjárt, homokos altalajon 142 objektum feltárta rajzolódott ki. A feltárt 164 stratigráfiai egység között 4 épület, 95 gödör, 15 cölöphely, 4 füstölő, 3 tűzhely, 25 árok és 3 körárok volt, melyek mind a szarmata kori telephez tartoztak. A telepen a leletanyag hiányában ismeretlen korúnak meghatározott objektumok száma 15.

A hulladékártoló gödrök alakja kerek vagy ovális, ill. egy esetben szögletes volt. A legtöbb tálszerű, ritkán beöblösödő oldalfalú, sekélyen az altalajba mélyedő volt. Nagy számban kerültek elő az ún. méhkas alakú gödrök is, mélységük a jelentkezési szinttől mérve 45–90 cm között mozgott. Betöltésükben a megszokott leletanyagot (kerámiát, patics, állatcsont) találtuk. Három objek-

tumból került elő terra sigillata töredéke, egy méhkas alakú gödörből pedig egy üvegedény peremtöredékei. Az árkok kisebb-nagyobb szakaszát bontottuk ki. Három esetben figyeltünk meg körárokat, egy esetben pedig többosztatú árkot. Az ásatás jellegéből adódóan a feltárt részletek alapján az árkok nagyobb összefüggéseit nem láthatjuk világosan.

A telepen előkerült négy házmaradvány közül egyetlen esetben tudtuk megfigyelni a teljes szerkezetet, a többi alkalommal a részleges feltárás miatt csak egy-egy cölöphelyet tudtunk dokumentálni. Ez utóbbiaknál a ház szerkezetére nem derült fény. A négyszög alakú, 16 m² alapterületű 101-es objektumszámmal jelölt ház középtengelyében két cölöphelyet bontottunk ki. Lesározott, tapasztott padlónak, külső oszlopsornak vagy bejáratnak nem találtuk nyomát. Egy másik épület betöltéséből került elő a telep egyetlen pecsételt kerámiatöredéke.

A leletanyag döntő részét a kézzel és korongon formált főző- és tálalóedények töredékei alkották. Ezek zömét a gödrök felső rétegéből, a gyakran paticsos, kormos omladékrétegből gyűjtöttük. A szürke korongolt kerámiára a jól eldolgozott felület volt a jellemző. A lelőhely legfontosabb lelete egy tegula töredéke, mely előkerülésének helye sok kérdést vet fel a szarmata-római kapcsolatok terén. A 93. objektumból származik a telep egyetlen bronztárgya, egy téglalap alakú vékony lapocska, melyen több kerek alakú díszítés látható. A telep datálását a leletek alapján előzetesen a Kr. u. 4–5. századra tehetjük.

A leletek az elsődleges feldolgozásukat követően a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Múzeumi Szervezeténél kerülnek végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Takács Gábor, Nagy Norbert, Pópity Richárd, Szabó Dénes technikusok.

BENEDEK ANDRÁS

245. Kiskunmajsa-Bodoglár, Gyulai-dűlő IV. (KÖH 69375)

(Bács-Kiskun megye) Sza

A lelőhely Bodoglár belterületétől DK-re, a Kiskunmajsa és Tázlár közt futó műút D-i oldalán, a Fehértó-Majjai-főcsatorna egyik mellékágát kísérő gyepes területek közt fekszik. A Magyar–Horvát gázvezeték nyomvonalán, a lelőhely középső részén 2010. február 15–18. között a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat munkatársai megelőző feltárást végeztek, összesen 695 m²-en. A lelőhely ÉK-i hosszabbítása során kiderült, hogy a HT-17 és a HT-18 lelőhelyek összeérnek egymással.

A nyomvonalon 49 stratigráfiai egység (40 objektum) feltárta rajzolódott ki, közülük 25 gödör, 13 árok, 9 cölöphely, 1 kemence és 1 sütőfelület alá helyezett cserépréteg volt. Az objektumok korát tekintve 11 szarmata és 38 – korhatározó leletanyag hiányában – ismeretlen korú (valószínűleg szarmata).

A településobjektumok a nyomvonal területén változó sűrűségben helyezkedtek el. Több ÉNy–DK és É–D irányú egyenes vonalú, valószínűleg vízvezető és egy félköríves kerítőárok is előkerült. Az árkok között kerek alakú, ívelten vagy egyenesen bővülő falú gödröket figyeltünk meg. A lelőhely D-i és középső részén, egymástól kb. 100 m-re, felszín fölé épített, faszerkezetes épületek cölöphelyeit dokumentáltuk, melyek egy sorba, egymástól egyenlő távolságra helyezkedtek el. Feltártunk egy É–D hossz tengelyű, kerek alakú, kisméretű szabadtéri kemencét is, mely egy lekerekített sarkú téglalap alakú gödör rövidebb széléhez illeszkedett. Az építményt É-i és D-i oldalról egy-egy kerítőárok határolta. A kemence sütőfelülete alá a jobb hőmegtartás érdekében edénytöredékeket helyeztek.

Az objektumok betöltéséből nagyon kevés leletanyag került elő, melyek között egyaránt megtalálhatóak a korongolt és a kézzel formált darabok. A szabadtéri kemencéből egy bikónikus orsógomb, több gödörből pedig terra sigillata töredék is felszínre került.

A leletek az elsődleges feldolgozásukat követően a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Múzeumi Szervezeténél kerülnek végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Bottyán Katinka, Császi Dávid, Molnár Zsolt technikusok; Weisz Attila geodéta.

GULYÁS GYÖNGYI

246. Kiskunmajsa, Jonathán Tsz, bekötőút (KÖH 64802)

(Bács-Kiskun megye) Sza

A lelőhely a Kiskunmajsához tartozó Bodoglártól mintegy 2,5 km-re D-re, a tsz felé vezető műúttól ugyancsak D-re, egy ÉK–DNy irányú földhátan fekszik. A Magyar–Horvát gázvezeték nyomvonalára eső HT-21 jelű lelőhelyen 2010. március 5–17. között a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat munkatársai több ütemben végeztek megelőző feltárást, összesen 1482 m²-en. A sárga homokos altalajon 23 objektum feltárta rajzolódott ki. A feltárt 25 stratigráfiai egység közül 12 gödör, 1 cölöphely, 8 árok és 2 kerítőárok volt. Négy objektum a szarmata, kettő az újkori telephez tartozott, a leletanyag hiányában ismeretlen korúnak meghatározott objektumok száma 17.

A feltárt kisebb-nagyobb méretű hulladék tároló gödrök alakja többnyire kerek vagy ovális volt. Hat tálszerű, sekélyen az altalajba mélyedő, míg a másik hat méhkas alakú volt. Az árkoknak kisebb-nagyobb szakaszát bontottuk ki, többségük egyenes vonalú, íves metszetű. Az ásatás jellegéből adódóan a feltárt részletek alapján nagyobb összefüggéseiket nem láthatjuk világosan, a különböző méretű és alakú árkoknak bizonyára más és más rendeltetése volt.

Újkori megtelepedés nyomaira a terület ÉK-i részén bukkantunk, melyet két egymás mellett párhuzamosan futó árok képviselt. Az objektumok között szuperpozíciót egy esetben tudtunk megfigyelni, ami arra utal, hogy